

traren, p. 366; *intrar* en doc. 1525 (*Lli. Roig de Prats de Molló*, 83v) i en doc. de 1602 de Perpinyà (RLR LXII, 284). Es tracta del fenomen del tancament de $\dot{y} > i$ en posició àtona o proclítica quan anava davant nasal seguida de dues consonants com en *dins* < *d(e)* ĩNT(u)s, *indret* < *endret*, cat. ant. *mintrà* < *ment(i)rà*, *sintrà* < *sent(i)rà* (i cast. ant. *mintroso* < *ment(i)roso*), etc., veg. JGulsoy, *RPhCal.* XVIII, 38.1 Les formes rizotòniques com *intre*, subj. 3 en doc. de 1309 i de 1310 (RLR VIII, 56, i x, 69), *intra*, ind. 3 en doc. de 1310 (RLR VIII, 69), etc. són analògiques de *intrar*. Notem que aquest fenomen de tancament de $e > i$ es donava també en occità, i en aquesta llengua *intrar* fou molt freqüent.

En les formes rizotòniques *entra*, *-es*, *-en* hi ha una diferència entre la pronúncia de Barcelona, que té una ϵ tancada, i la del bisbat de Girona que té una ϵ oberta. A Mallorca sembla normal la pronúncia amb \dot{s} (així registrat per Coromines a Alaró 1963); un contrast paral·lel apareix entre la pronúncia d'*entre* INTER a Barcelona i Girona. La \dot{s} de la forma mall. *entra* ens mostra que la \dot{e} de Girona és el resultat normal i que la \dot{e} de Barcelona i d'altres llocs es deu a un tancament d'una \dot{e} antiga. Es pot tractar d'un tancament paral·lel simultani en *entrar* INTRAT i *entre* INTER pel mateix fenomen que ha afectat *entrar* > *intrar*, és a dir, per l'efecte de la nasal i dues consonants, però sense anar més enllà de \dot{e} en posició tònica, o bé el fenomen s'hauria donat primer en una de les formes, *entra* o *entre* (potser més aviat en aquesta que és susceptible de ser proclítica), i després fou estès a l'altra per analogia.²

DERIV.: *Entrada* [var. ant. *intrada*] 'acte d'entrar': *donar entrada* a un exèrcit, etc. (Desclot, c. 134); 'incursió de l'enemic' (Cròn. Pere el Cerim.); «la *intrada* e invasió ha feta lo enemic francès», text de 1597 (RLR LVI, 456); 'acte solemne d'entrar': «Solemnitat de la *intrada* del senyor rey En Pere, net del comte d'Urgell» (1464, DAG.); 'acte d'ingressar en una corporació' (1329); *tenir entrada* 'tenir dret d'entrar o tenir familiaritat en una casa' (*Curial*); fig. 'principi, començament': «En l'*entrada* del gran iuertn s'esdevenç» (Llull); «*Entrada* o principi de farsa --- embohium», 1575, OPou, *ThPu.*, p. 154; 'lloc per on s'entra en un recinte': «les *entrades* per mar e per terra son de la postat» (*Usatges*, DAG.); també en *Costums Tort.* (AlcM) i en JRoig, *Spill*, 5456 (1460); «ell viu a l'*entrada* del poble» (Sumacàrcer 1962).

Dit a Cullera d'un camí que se separa d'un dels camins principals cap a un costat; pot ser camí important; Coromines 1962 va registrar *Entrá(da) l'Astudiant*, —de Xaca—, de Pollo, que són tots camins. *Entrada* es diu en moltes localitats de l'espai de la casa passat el portal, o de la primera habitació que es troba en entrar en una casa (veg. BDC xx, 106); Coromines va registrar en aquest darrer sentit a Farrera, Àreu 1933 (Alt Pallars), i també en el sentit de 'lliça' a Farrera; AlcM dona aquest sentit de Palma (Mall.); a Bielsa es diu *antrata* (1965). *Llibre d'entrades i sortides* o *eixides* 'llibre en què s'apunten els ingressos i

despeses': «Lo justícia li manà que portàs los llibres de la *entrada e exida* ---» (JEsteve, *Liber eleg.*, DAG.)³

Entrador adj. (amb el sufix *-dor* < *-TORE*) 'penetrant' (JRuyra). *Entrador* m. (amb el sufix *-dor* < *-TORIU*): en un ex. de *Costums Tort.* citat per AlcM pot tenir, tal com s'ha interpretat allí, el sentit de 'lloc per on s'entra dins una finca rústica'; Coromines el va registrar a Miramar de Gandia (1963), on li van dir que *La senda del racó*, ~ *de la torre* i *La caseta darrera* són *entradors* que van a les finques; a Cinc-Torres (Ports de Morella) *entrador* és 'camí o corriol que penetra en un pas' (1961); a Benilloba (Comarca d'Alcoi) del camí anomenat *La Cola(d)eta* es diu l'*entrador* d'aquest poble i passa arran de les cases; al Palmar de l'Albufera *entrador* és l'embocadura d'una sèquia o un passadís entre mates de canyes (1962); a Benissanet (Rib. d'Ebre) el lloc dit *L'Entrador* té aquest nom perquè és el punt on descarreguen (=entren les càrregues) les barques (1936); i a Carlet ja és una espècie de camí tradicional (almenys es diu així un que parteix del riu), 1961; AlcM va recollir *entrador* a Tortosa com a 'camí carreter que sol estar entre dos caps de marge'.

Entrament 'acte d'entrar', 'entrada' [Llull; 1340; Villena, *VitaChristi*, i un ex. de 1492 en DAG.]. *Entrant* 'cosa que fa entrada' (Llull); *entrant* a 'a l'entrada de': «Los prohençals tenien los dos lenys en guarda en cascuna de les puntes que són *entrant al port*» (Muntaner, c. 83); *a l'entrant* 'a l'entrada' [«A l'*entrant* de la ciutat estaven fembres de bordel» (Llull, *Blanquerna* II, 92.10); Llull, *Merav.* III, 9; «a l'*entrant* de la capela» (S. XIV, Reixac, *Questa*, 89.4, en orig. fr. «devant certe chapele»); «En mataren al Vitrey / al *entrant* de la galera» (MilàF, *Romancerillo*, 1882, 81.24v, vigatana)]; *entrant de la nit* 'al començament de la nit' (1481); *el mes entrant*, *la setmana entrant* 'el mes vinent', etc. (Belv.), notem també ús semblant, per analogia: «Però si en *els dies entrants*, passat el ball de màscares, us hagués llegut d'observar En Tomàs de Bajalta ---», Coromines (*Pigmalió*).

Parlant dels plats d'un àpat es diu «Lo *entrant* de taula, prima mensa; caput conuiuij» (OPou, *ThPu.*, 1575, p. 190): és el primer plat fort que se serveix a la taula, després de la sopa o l'escudella o aquesta i carn d'olla, i consistia fa cert temps en carn guisada (costelles, vedella o aviram); així podia ser el tercer plat o segon si hi havia arròs (avui aquest costum culinari ja és un poc desusat); notem el text del romanço 9 de MilàF, *Romillo*, intitulat «Cena abundante»: «--- que farem un sopà bo: // la gallina apilotada / y per *entrant* un capó, // per darrerries de taula / en traurem un gros moltó» (recollit a St. Llo. Muga i Esplugas de Francolí). Sembla que el nom s'ha donat perquè amb aquest plat es començava de debò el dinar o el sopar (cf. en castellà *principio*).⁴

Cultismes: *subintrar*, *subintrant*.

CPT.: *Entra-i-surt* 'visita molt curta' (Victor Català). — J. G.

¹ Una var. *dentrar* apareix en algunes localitats;